

Sygn. akt III AUa 938/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący – Sędzia: SA Danuta Malec

Sędziowie: SA Ewa Stryczyńska (spr.)

SO del. Sylwia Kulma

Protokolant: sekr. sądowy Monika Bąk-Rokicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 marca 2019 r. w W.

sprawy A. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji A. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 marca 2017 r. sygn. akt XIV U 2441/16

oddala apelację.

Sylwia Kulma Danuta Malec Ewa Stryczyńska

Sygn. akt III AUa 938/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 8 sierpnia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił A. L. prawa do przeliczenia emerytury z zastosowaniem art. 53 ust 4 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015r., poz. 887 ze zm.). Organ rentowy wskazał, że decyzją z 20 sierpnia 2015r. przyznał wnioskodawcy emeryturę od 1 sierpnia 2015r. na podstawie art. 27 ww. ustawy, zawieszając jej wypłatę, bowiem była świadczeniem mniej korzystnym od pobieranej emerytury wcześniejszej. Postępowanie odwoławcze od decyzji z 20 sierpnia 2015r. zostało zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z 28 kwietnia 2016r. oddalającym odwołanie. Organ rentowy podniósł również, że po przyznaniu emerytury osobie, która nabyła do niej prawo po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego, nie ma możliwości ponownego przyznania świadczenia tego samego rodzaju, w związku z powyższym odmówił A. L. przeliczenia świadczenia z zastosowaniem art. 53 ust 4, bowiem przeliczenie jest nierozzerwalnie związane z nabyciem prawa do nowego świadczenia, a nie jedynie przeliczenia dotychczas pobieranego świadczenia po udokumentowaniu każdego trzydziestomiesięcznego okresu ubezpieczenia (k. 39 – 40 a.r., decyzja).

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł A. L., stwierdzając, że przyznana mu decyzją z 20 sierpnia 2015r. emerytura od 1 sierpnia 2015r. jest niezgodna z art. 109 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ nie składał wniosku o przeliczenie. Wniosek złożony 5 sierpnia 2015r. dotyczył przeliczenia części socjalnej

emerytury z uwagi na to, że w decyzji z 29 czerwca 2015r. organ rentowy wskazał błędną liczbę okresów składkowych, tj. 510 miesięcy, a powinno być 509 miesięcy. Odwołujący się podniósł, że po złożeniu przez niego wniosku 5 sierpnia 2015r. organ rentowy obliczył okres zatrudnienia, który wyniósł 2 lata 5 miesięcy 24 dni, tj. 29 miesięcy, a do pełnych 30 miesięcy brakowało 6 dni. Wobec powyższego nie jest możliwe dokonane przeliczenia części socjalnej emerytury na podstawie art. 53 ust 4 ww. ustawy, a organ rentowy dokonał takiego przeliczenia i wydał decyzję z 20 sierpnia 2015r., naruszając tym samym art. 109 ustawy. Zdaniem odwołującego się zasadnym jest uchylenie obu decyzji z 20 sierpnia 2015r. i z 8 sierpnia 2016r., gdyż błąd organu rentowego pozbawia go możliwości uzyskania zwiększenia świadczenia emerytalnego z tytułu dodatkowego zatrudnienia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc, że decyzją z 30 grudnia 1991r. przyznana została odwołującemu się wcześniejsza emerytura, przy uwzględnieniu stażu 40 lat okresów zatrudnienia i na jej podstawie wypłacana jest odwołującemu się emerytura jako świadczenie korzystniejsze. Kolejno decyzją z 20 sierpnia 2015r. przyznano odwołującemu się emeryturę na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i świadczenie zostało zawieszono jako mniej korzystne. Decyzją z 8 sierpnia 2016r. organ rentowy odmówił przeliczenia emerytury na podstawie art. 53 ust 4 ww. ustawy, ponieważ brak było podstaw do przyznania po raz kolejny prawa już przyznanego.

Wyrokiem z 13 marca 2017r. Sad Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie A. L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 8 sierpnia 2016r. nr (...) 2, a wniosek o ustalenie posiadanych okresów składkowych przy ustaleniu wysokości emerytury przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W..

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

A. L. (ur. (...)) decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. z 30 grudnia 1991r. nabył prawo do wcześniejszej emerytury. Świadczenie następnie podlegało waloryzacji (k. 41 – 44 a.r., decyzja).

W dniu 17 stycznia 2014r. odwołujący się złożył wniosek o doliczenie do stażu pracy okresów zatrudnienia od 2 kwietnia 2013r. do 15 sierpnia 2013r. na podstawie umowy zlecenia w (...) w W. i od 1 października 2013r. do 14 listopada 2013r. na podstawie umowy zlecenia w (...) w W.. W związku z powyższym, decyzją z 29 stycznia 2014r. organ rentowy przeliczył odwołującemu się emeryturę (k. 138 – 139 a.r., wniosek, k. 140 – 141 a.r., zaświadczenie, k. 44 – 45 pismo procesowe ZUS).

Kolejny wniosek o doliczenie do stażu pracy okresów zatrudnienia odwołujący się złożył 30 stycznia 2015 r. W okresie od 5 maja 2014r. do 30 czerwca 2014r. odwołujący się zatrudniony był w (...) w W. oraz od 20 października 2014r. do 24 grudnia 2014r. w (...) W W., co skutkowało wydaniem przez organ rentowy decyzji z 10 lutego 2015r. o przeliczeniu emerytury (k. 150 – 151 a.r., wniosek, k. 152 – 153 a.r., zaświadczenie, k. 164 – 165 a.r., decyzja, k. 44 – 45 pismo procesowe ZUS).

Wniosek o doliczenie do stażu pracy kolejnych okresów zatrudnienia odwołujący się złożył 30 stycznia 2015r. w (...) w W. na podstawie umowy zlecenia oraz od 2 lutego 2015r. do 14 marca 2015r. w (...) w W., odwołujący się złożył 24 kwietnia 2015r. W związku z tym organ rentowy wydał decyzję z 30 kwietnia 2014r. o przeliczeniu emerytury (k. 166 – 167 a.r., wniosek, k. 168 – 169 a.r., zaświadczenie, k. 174 – 175 a.r., decyzja, k. 44 – 45).

W dniu 12 czerwca 2015r. odwołujący się wniósł o zaliczenie do stażu pracy okresów zatrudnienia w (...) w W. od 8 grudnia 2011r. do 17 marca 2011r., od 23 maja 2011r. do 27 czerwca 2011r., od 19 września 2011r. do 3 grudnia 2011r. od 5 grudnia 2011r. do 12 czerwca 2012r., od 3 września 2012r. do 29 września 2012r., od 1 października 2012r. do 10 grudnia 2012r. Skutkiem powyższego było wydanie przez organ rentowy decyzji z 29 czerwca 2015r. o przeliczeniu emerytury, w której do ustalenia wysokości świadczenia uwzględniono 42 lata 6 miesięcy, tj. 510 miesięcy okresów

składkowych (k. 176 – 177 a.r., wniosek, k. 178 – 189, decyzja, k. 190 – 191 a.r., decyzja, k. 44 – 45 pismo procesowe ZUS).

Wnioskiem z 5 sierpnia 2015r. A. L. wniósł o przeliczenie części socjalnej emerytury oraz ustalenie wysokości emerytury według obowiązującej kwoty bazowej z daty zgłoszenia wniosku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. rozpoznając powyższy wniosek decyzją z 20 sierpnia 2015r. przyznał odwołującemu się emeryturę od 1 sierpnia 2015r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Za udowodnione organ rentowy uznał okresy składkowe 37 lat 9 miesięcy 14 dni, tj. 453 miesięcy, okresy nieskładkowe 4 lata 11 miesięcy 14 dni. Organ rentowy poinformował odwołującego się o braku 30 miesięcy ubezpieczenia po przyznaniu poprzedniej emerytury, w związku z tym nie jest możliwe zastosowanie wobec niego art. 53 ust 4 ustawy emerytalnej. Uwodniony staż po 19 listopada 1991r., czyli po dacie nabycia prawa do wcześniejszej emerytury wynosi 2 lata 5 miesięcy 24 dni, tj. 29 miesięcy. Świadczenie zostało zawieszona, ponieważ emerytura wcześniejsza okazała się korzystniejsza (k. 1 – 12 a.r. tom II, wniosek, k. 9 – 12 a.r. tom II, decyzja, k. 44 – 45 pismo procesowe ZUS). Odwołanie od decyzji z 20 sierpnia 2015r. było przedmiotem rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych, który wyrokiem z 28 kwietnia 2016 r. (sygn. akt XIV U 3148/15), oddalił odwołanie (k. 83 – 84 a.r., wyrok). Odwołujący się nie wniósł apelacji, wobec czego wyrok ten uprawomocnił się 4 lipca 2016r.

A. L. 12 maja 2016r. złożył kolejny wniosek o doliczenie do stażu pracy okresów od 9 grudnia 2015r. do 11 stycznia 2016r. w (...) w W., od 11 stycznia 2016r. do 15 lutego 2016r. w (...) w W. i od 8 lutego 2016r. do 27 kwietnia 2016r. w (...) w P.. Jednocześnie odwołujący się wniósł o ponowne przeliczenie emerytury w części socjalnej po przepracowaniu 30 miesięcy po przejściu na wcześniejszą emeryturę. W związku z powyższym organ rentowy wydał decyzję 25 maja 2016r. przeliczając odwołującemu się emeryturę oraz ustalając okresy składkowe na 43 lata 6 miesięcy 4 dni, tj. 522 miesiące. Organ rentowy poinformował jednocześnie odwołującego się, że rozpatrzenie jego wniosku z 12 maja 2016r. zostaje zawieszona do czasu zakończenia postępowania odwoławczego od decyzji z 20 sierpnia 2015r. (k. 1 – 2 a.r. tom III, wniosek, k. 3 – 4 a.r. tom III zaświadczenie, k. 5 – 8 a.r., decyzja, k. 44 – 45 pismo procesowe ZUS).

Wobec prawomocnego orzeczenia Sądu z 28 kwietnia 2016r. organ rentowy 8 sierpnia 2016r. wydał zaskarżoną decyzję odmawiającą A. L. prawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 53 ust 4 ww. ustawy (k. 39 –40 a.r., decyzja).

Uwzględniając powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne i wskazał, że zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015r., poz. 887 ze zm.) emerytura wynosi: 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych i po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych - z uwzględnieniem art. 55 ustawy. Przy obliczaniu emerytury ww. okresy ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy (ust. 2).

W myśl art.53 ust. 3 emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art.53 ust. 4).

Zgodnie z art. 109 ww. ustawy na wniosek emeryta lub rencisty wysokość emerytury określonej w art. 53 oraz renty ulega ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 110-113 ustawy.

W myśl art. 113 ustawy emerytalnej ponowne ustalenie wysokości emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, przez doliczenie nieuwzględnionych dotychczas w wymiarze świadczenia okresów składkowych lub nieskładkowych, następuje na wniosek zgłoszony nie wcześniej niż po zakończeniu kwartału kalendarzowego, jeżeli emeryt lub rencista pozostaje w ubezpieczeniu, chyba że w kwartale kalendarzowym ustało ubezpieczenie.

Sąd Okręgowy powołał się na stanowisko Sądu Apelacyjnego w Łodzi, który w wyroku z 19 listopada 2013r. (w sprawie o sygn. akt III AUa 203/13, LEX nr 1400346) stwierdził, że niemożliwe jest skorzystanie z przywileju przeliczenia emerytury na podstawie art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji pozostawania w ubezpieczeniu co najmniej 30 miesięcy, już po nabyciu prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego. Żaden bowiem z przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie przewiduje takiej możliwości. Przepis zaś art. 53 ust. 3 i 4 powołanej ustawy został wprowadzony w celu wyraźnego unormowania kwestii kwoty bazowej osób pobierających tzw. wcześniejszą emeryturę, przechodzących następnie na emeryturę w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego i ma on „jednorazowe” zastosowanie. Podobne stanowisko Sąd ten zajął w wyroku z 15 października 2013r. (sygn. III AUa 36/13, LEX nr 1383462). Podzielając przytoczone stanowiska judykatury Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

Odnosząc się do punktu 2 rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy podniósł, że w toku procesu odwołujący się stwierdził, że wystąpił o „przeliczenie” emerytury, ponieważ ZUS w różnych decyzjach podaje różne jego okresy składkowe i nie ma pewności czy organ rentowy prawidłowo obliczył jego okres składkowy po przejściu na emeryturę wcześniejszą (k. 54 oświadczenie odwołującego się).

Sąd wskazał zatem, że decyzją z 29 czerwca 2015r. o przeliczeniu emerytury organ rentowy dokonał przeliczenia emerytury odwołującego się uwzględniając do ustalenia wysokości świadczenia 42 lata 6 miesięcy, tj. 510 miesięcy okresów składkowych, co było konsekwencją decyzji organu z 5 sierpnia 2014r. Nr (...), w której organ stwierdził, że odwołujący się podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracy wykonywanej na rzecz płatnika składek (...) w okresach: od 8 grudnia 2011r. do 17 marca 2011r., od 23 maja 2011r. do 27 czerwca 2011r., od 19 września 2011r. do 3 grudnia 2011r. od 5 grudnia 2011r. do 12 czerwca 2012r., od 3 września 2012r. do 29 września 2012r., od 1 października 2012r. do 10 grudnia 2012r., uznając że zawarte w tym okresie umowy o dzieło w istocie były umowami o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia i ustalił odpowiednią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Z decyzji z 29 czerwca 2015r. wynikało, że odwołujący się ma 510 miesięcy okresów składkowych, a kolejna decyzja z 20 sierpnia 2015r. wskazywała na 453 miesiące okresów składkowych, zaś decyzja z 25 maja 2016r. o przeliczeniu emerytury wskazuje na 522 miesiące okresów składkowych.

Sąd stwierdził, że w tych okolicznościach odwołujący się słusznie może pozostawać w niepewności, co do posiadanych okresów składkowych, których wymiar wpływa na wysokość świadczenia emerytalnego i stąd też wniosek odwołującego się o ustalenie posiadanych okresów składkowych sformułowany w toku rozprawy 13 marca 2017r. Sąd przekazał na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, o czym orzekł w punkcie 2 wyroku.

Sąd podniósł także, że odwołujący się składając wniosek z 12 maja 2016r., w wyniku rozpoznania którego została wydana zaskarżona decyzja, wniósł o doliczenie stażu pracy i dołączył do wniosku zaświadczenie z 10 maja 2016r. wystawione przez (...) potwierdzające jego zatrudnienie w różnych(...) na podstawie umowy zlecenia w okresie 9 grudnia 2015r. do 27 kwietnia 2016r. oraz wniósł o ponowne przeliczenie emerytury w części socjalnej po przepracowaniu 30 miesięcy po przejściu na emeryturę wcześniejszą. Dodany art. 53 ustawy emerytalnej od 1 lipca 2004r. ustawą z 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264) - przepisy ust. 3-5 mają zastosowanie tylko do części socjalnej świadczenia emerytalnego (art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej). Stosownie do treści art. 53 ust. 3 ustawy emerytalnej w przypadku ustalania prawa do emerytury w wieku powszechnym, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru wcześniejszej emerytury ustala się to późniejsze świadczenie od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru wcześniejszej emerytury. Z art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej wynika, że część socjalną emerytury w wieku powszechnym, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru wcześniejszej emerytury wylicza się z uwzględnieniem nowej kwoty bazowej pod warunkiem, że zainteresowany po nabyciu wcześniejszej emerytury podlegał, co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu

społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Istotnym jest, że art. 53 (w tym ust. 4) ustawy emerytalnej stosuje się z urzędu do ustalenia wysokości emerytury, natomiast tryb przeliczenia podstawy wymiaru z art. 110 ustawy emerytalnej tylko na wniosek zainteresowanego. Łącznikiem przepisów art. 53 i art. 110 ustawy emerytalnej, lecz tylko o znaczeniu faktycznym, może być okres ubezpieczenia po nabyciu wcześniejszej emerytury wynoszący, co najmniej 30 miesięcy.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył odwołujący się, zaskarżając wyrok w całości zarzucając Sądowi Okręgowemu:

1. brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego – przez całkowite pominięcie wniosków dowodowych zgłoszonych przez odwołującego się do Sądu Okręgowego w piśmie procesowym z 25 stycznia 2017r.;
2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, przedstawionych przez odwołującego się w pismach procesowych z 14 września 2016r. i 16 listopada 2016r.

Wobec tych zarzutów odwołujący się wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie decyzji ZUS”.

W uzasadnieniu apelacji odwołujący się wskazał, że ZUS przekazał Sądowi Okręgowemu wykaz okresów zatrudnienia odwołującego się po przejściu na wcześniejszą emeryturę w 1991r. i stwierdził, że łączny okres zatrudnienia wynosi 42 lata i 6 miesięcy. Powyższe stwierdzenie jest sprzeczne z decyzją ZUS z 20 sierpnia 2015r., ((...)) w której stwierdzono, że staż pracy po dacie przejścia na wcześniejszą emeryturę wynosi 2 lata 5 miesięcy i 24 dni.

Odwołujący się podniósł, że decyzja ZUS z 29 czerwca 2015r. ((...)) obciążona była błędem prawnym, gdyż faktyczny okres zatrudnienia na 1 sierpnia 2015r. wynosił 509 miesięcy okresów składkowych, nie zaś 510 miesięcy. Od decyzji ZUS z 20 sierpnia 2015r. odwołujący złożył odwołanie do Sądu Okręgowego, który wyrokiem w sprawie XIV 3148/15 oddalił odwołanie, wskazując w uzasadnieniu że ubezpieczony nie udowodnił 30 miesięcy zatrudnienia po przejściu na wcześniejszą emeryturę. Skarżący podniósł, że nie mógł udowodnić 30 miesięcy zatrudnienia, gdyż wniosek o przeliczenie emerytury w części socjalnej złożył na podstawie decyzji ZUS z 29 czerwca 2015r. ((...)) obarczonej wadą prawną.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego się jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Zarzuty sformułowane w apelacji jako chybione nie mogły odnieść zamierzonego przez skarżącego skutku. Wyrok Sądu pierwszej instancji jest uzasadniony w zakresie podstawy faktycznej i prawnej.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie były okoliczności faktyczne, ale możliwość zastosowania przez organ emerytalny art. 53 ust. 4 w związku z ust.3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm., dalej jako „ustawa emerytalna”) i przeliczenia emerytury odwołującego się według zasad wynikających z tego przepisu.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy emerytalnej, emerytura wynosi 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych i po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych – z uwzględnieniem art. 55 ustawy. Przy obliczaniu emerytury okresy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy (art. 53 ust. 2 ustawy emerytalnej). Emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury (art. 53 ust. 3 ustawy). Przepisu art. 53 ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 4 ustawy).

Powyższe przepisy zostały umiejscowione w rozdziale 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który odnosi się do ustalania wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e tej ustawy, a więc do emerytur dla ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949r. (art. 27-45 ustawy emerytalnej) oraz emerytur dla niektórych kategorii ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948r., a przed 1 stycznia 1969r. (art. 46-50e ustawy).

Sąd Okręgowy trafnie uznał, że w niniejszej sprawie nie jest możliwe przeliczenie emerytury odwołującego się zgodnie z art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej. Art. 53 ustawy emerytalnej obowiązuje obecnie w brzmieniu nadanym z dniem 1 lipca 2004 r. przez ustawę nowelizującą z 20 kwietnia 2004r. (Dz. U. 2004r. Nr 121 poz.1264) mocą której do art. 53 zostały dodane przepisy ust. 3-5. Dodanie z dniem 1 lipca 2004r. do art. 53 przepisów ust. 3-5 wprowadziło zasadę obliczania części socjalnej emerytury, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia określonego np. w art. 21 ust. 2 (emerytury), od kwoty bazowej ostatnio przyjętej do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie podwyższania tak obliczonego świadczenia emerytalnego w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia prawa do emerytury (art. 53 ust. 3). Od zasady tej w art. 53 ust. 4 ustanowiony został wyjątek polegający na niestosowaniu ust. 3 tego artykułu w sytuacji, gdy ubezpieczony po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Aktualną kwotę bazową przyjmuje się tylko wtedy, gdy zainteresowany - po nabyciu uprawnień do świadczeń (tj. renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury), których podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury - podlegał co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 4), co zostało ocenione przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 24 kwietnia 2006r. (P 9/05; OTK-A 2006, nr 4, poz. 46) jako zgodne z konstytucyjnymi zasadami równości i sprawiedliwości społecznej. Wobec powyższego - do spraw realizowanych od 1 lipca 2004r. - straciła aktualność uchwała SN z 29 października 2002 r. (III UZP 7/02; OSNPUSiSP 2003, nr 2, poz. 42 z aprobowaną glosą K. Ślebzaka), w zakresie, w którym wyrażono w niej pogląd, że do obliczenia części socjalnej emerytury, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru wcześniej ustalonego świadczenia (np. art. 21 ust. 1 pkt 1), stosuje się kwotę bazową obowiązującą w dniu złożenia wniosku o tę emeryturę. W orzecznictwie sądowym - także w odniesieniu do sytuacji ustalania podstawy wymiaru emerytury dla osób, które miały wcześniej ustalone prawo do innej emerytury (art. 21 ust. 2 pkt 1) - podkreśla się, że po 1 lipca 2004r. wysokość świadczenia (tj. emerytury w zakresie części socjalnej) podlega ustaleniu przy zastosowaniu art. 53 ust. 3-4 (zob. uchwałę SN z 14 czerwca 2006r., I UZP 3/06, OSNPUSiSP 2007, nr 1-2, poz. 22; wyrok SN z 5 października 2006r., I UK 82/06, LEX nr 82/06 oraz wyroki SA w Katowicach z 20 grudnia 2005r., III AUa 1996/05, LEX nr 196150; SA w Warszawie z 16 maja 2007r., III AUa 367/07, Apel. - W-wa 2008, nr 3 i SA we Wrocławiu z 21 sierpnia 2012r., III AUa 173/12, LEX nr 12203391).

Odrębnego wyjaśnienia wymaga kwestia ustalania wysokości emerytury, do obliczenia której uwzględniono podstawę wymiaru innej emerytury (art. 53 ust. 3-4 w zw. z art. 21 ust. 2 pkt 1). W tej sytuacji - podobnie jak powyżej - podstawę wymiaru nowego świadczenia (np. emerytury w wieku powszechnym) stanowi zwaloryzowana podstawa wymiaru poprzednio przyznanej emerytury (np. wcześniejszej), zaś część socjalną ustala się jako 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie nabycia prawa do nowej emerytury, jeżeli zainteresowany posiada 30-miesięczny okres ubezpieczenia następujący po dacie przyznania pierwotnego świadczenia. Wątpliwości dotyczą natomiast tego, czy - tak jak w przypadku przejścia z renty na emeryturę - można ustalić wysokość (podstawę wymiaru) emerytury na nowo. Do negatywnej odpowiedzi na to pytania skłaniał się Sąd Najwyższy w uchwale w sprawie I UZP 3/06, argumentując, że emerytura w wyższym wieku emerytalnym nie jest świadczeniem nowym w stosunku do emerytury (np. wcześniejszej) przyznanej po raz pierwszy (zob. też wyrok SN z 28 października 2008r., I UK 85/08, LEX nr 490379 oraz wyroki SA we Wrocławiu z 14 lutego 2012r., III AUa 1736/11, LEX nr 1120473 i SA w Lublinie z 30 stycznia 2013r., III AUa 1120/12, LEX nr 1271914), pomimo zastrzeżeń wynikających z wyroku SN z 20 stycznia 2005r. (I UK 120/04; OSNPUSiSP 2005, nr 16, poz. 257), że nabycie świadczenia w wieku powszechnym wiąże się z ponownym ustaleniem uprawnień emerytalnych (m.in. w zakresie kwoty bazowej), czyli wszczęciem postępowania w nowej sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sprawę tę rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale z 8 maja 2008r. (I UZP 1/08; LEX nr 375565), w której zgodził się wprawdzie z poglądem, że emerytura obliczana na nowo nie stanowi nowego

świadczenia, lecz uznał jednocześnie, że przy ustalaniu wysokości takiej emerytury uwzględnia się kwotę bazową z dnia zgłoszenia wniosku o przeliczenie świadczenia zarówno w zakresie tzw. części socjalnej, jak i stażowej emerytury, pod warunkiem podlegania przez co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 1 i 4 w zw. z art. 110). W konsekwencji Sąd Najwyższy dopuścił więc do ustalania podstawy wymiaru emerytury, w sytuacji, o której mowa w art. 21 ust. 2 pkt 1, na nowo (tj. na podstawie art. 15), choć nie wynika to z powyższej regulacji prawnej, zwłaszcza zaś z jej powiązania z art. 53 ust. 3-4. Jednakże w uzasadnieniu powołanej uchwały zwrócono uwagę, że art. 53 ust. 4 ma charakter przepisu szczególnego (dotyczy tylko części socjalnej świadczenia) wobec art. 110, na mocy którego wysokość emerytury można obliczyć ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, o ile nowy WWPW jest wyższy od poprzedniego. Innymi słowy, Sąd Najwyższy uznał, że reguła art. 53 ust. 3 (przyjęcie pierwotnej kwoty bazowej w części socjalnej świadczenia) obowiązuje wtedy, gdy ubezpieczony nie może wykazać 30-miesięcznego okresu podlegania ubezpieczeniu, natomiast reguła art. 53 ust. 4 (przyjęcie nowej kwoty bazowej w części socjalnej świadczenia) stosowana jest w razie wykazania co najmniej 30-miesięcznego okresu podlegania ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem, że w tej drugiej sytuacji obliczanie wysokości świadczenia może nastąpić również przy uwzględnieniu nowej kwoty bazowej (zarówno w części socjalnej, jak i stażowej świadczenia) w razie spełnienia przesłanek określonych w art. 110.

Ostatecznie jednak Sąd Najwyższy uznał, że nową kwotę bazową, z zastrzeżeniem wykazania 30-miesięcznego podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, uwzględnia się tylko do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury (uchwała 7 sędziów z 10 września 2009r., I UZP 6/09, OSNPUSiSP 2010, nr 5-6, poz. 72). W szczególności SN zwrócił uwagę, że przepisy art. 53 i 110 są od siebie niezależne i nie jest możliwe ich jednoczesne zastosowanie, gdyż art. 53 dotyczy sytuacji, gdy podstawa wymiaru jest już ustalona i przyjmuje się ją z poprzedniej emerytury, zaś przeliczenie podstawy wymiaru z art. 110 odnosi się wyłącznie do emerytury już przyznanej, a nie dopiero ustalonej. Przy czym odrębność obu przepisów nie oznacza, że w konkretnym stanie faktycznym nie będą one mogły zostać odpowiednio wykorzystane - art. 110 do przeliczenia podstawy wymiaru pierwotnej (np. wcześniejszej) emerytury, a art. 53 ust. 4 do ustalenia wysokości nowej emerytury (tj. uwzględnienia kwoty bazowej w części socjalnej świadczenia z dnia złożenia wniosku o emeryturę w wieku powszechnym). Stanowisko to zostało zaakceptowane w judykaturze (zob. wyroki SN: z 1 czerwca 2010r., II UK 397/09, LEX nr 611419 i z 10 sierpnia 2010r., I UK 21/10, LEX nr 653660 oraz wyroki SA: we Wrocławiu z 23 lutego 2012r., III AUa 1781/11, LEX nr 1238754; w Krakowie z 27 marca 2013r., III AUa 1331/12, LEX nr 1298940 i w Łodzi z 15 października 2013r., III AUa 36/13, LEX nr 1383462).

Odwołujący się jest osobą urodzoną (...) W związku z ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego została mu przyznana emerytura na wniosek decyzją z 20 sierpnia 2015r., której wypłata została zawieszona jako świadczenie mniej korzystne w porównaniu z emeryturą przyznaną od 30 grudnia 1991r. w obniżonym wieku (emerytura tzw. wcześniejsza). Od decyzji z 20 sierpnia 2015r. A. L. odwołał się do Sądu, który wyrokiem z 28 kwietnia 2016r. oddalił odwołanie ze skutkiem prawomocnym na dzień 4 lipca 2016r. Nie ulega zatem wątpliwości, że w przedmiocie niniejszego postępowania nie jest kwestia przyznania (ustalenia) nowego świadczenia.

Obliczenie emerytury według reguł wynikających z art. 53 ust. 4 w związku z art. 53 ust. 3 ustawy emerytalnej ma charakter jednorazowy. Dotyczy tylko sytuacji, gdy ubezpieczony po nabyciu prawa do renty lub emerytury (wcześniejszej lub w obniżonym wieku), której podstawę wymiaru wskazał jako podstawę wymiaru emerytury z tytułu osiągnięcia wieku powszechnego podlegał przez co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Na marginesie podnieść należy, że powyższa zasada nie mogła dotyczyć odwołującego się, który 30-miesięczny staż podlegania ubezpieczeniom społecznym, po nabyciu prawa do wcześniejszej emerytury, osiągnął dopiero po przyznaniu mu prawa do emerytury w wieku powszechnym tzn. po przyznaniu mu emerytury decyzją z 20 sierpnia 2015r.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, na co słusznie uwagę zwrócił Sąd pierwszej instancji, że art. 53 reguluje zasady obliczania wysokości emerytury jako pierwszego świadczenia oraz emerytury jako świadczenia kolejnego, ustalonego - w związku ze spełnieniem warunków do jego uzyskania - po emeryturze lub rencie z tytułu niezdolności do pracy, do których prawo zostało ustalone wcześniej, bądź po wcześniej pobieranym świadczeniu przedemerytalnym. Przepis

art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej nie mógł zatem znaleźć zastosowania do przeliczenia nabytej wcześniej - na mocy decyzji z 20 sierpnia 2015r - przez ubezpieczonego emerytury w wieku powszechnym.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny podzielił ocenę prawną dokonaną w niniejszej sprawie przez Sąd pierwszej instancji i uznał, że decyzja organu rentowego z 8 sierpnia 2016r. jest poprawna i znajduje uzasadnienie w przytoczonych wyżej przepisach prawnych.

Sąd Apelacyjny uznał jednocześnie, że wprawdzie apelacja odwołującego się odnosi się do całości rozstrzygnięcia, to jednak w istocie nie dotyczy punktu 2 zaskarżonego wyroku, w którym Sąd Okręgowy orzekł o tyle na korzyść odwołującego się, że uznał, że ma on prawo do jednoznacznego i stanowczego ustalenia przez organ rentowy okresu składkowego uwzględnionego przy ustalaniu wysokości emerytury.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji orzeczenia.

SSA Ewa Stryczyńska (spr.) SSA Danuta Malec SSO (del.) Sylwia Kulma